

TEMEL SANAT EĞİTİMİNİN GEREKLİLİĞİ

Faruk ATALAYER*

Eflatun, “tehkne” işi ile uğraşanları küçümser, onların yaptığını “zeneat” sayar. Çünkü O’nun dünyasında, “tehkne”ciler hem köledirler, hem de tanrısal yaratıklar olan “mousa”ya sahip değildirlere.

Kant da, resim ve heykeli “özgür sanatlar” olarak değerlendirir, “teknik eşya, mekan tasarımı, endüstriyel ürünleri” (ki bunlar mimarlık, içmimarlık, seramik, grafik, tekstil, animasyon, endüstriyel tasarımlardır) ise, “teknik iş, teknik ürün, makina ürünü” olarak niteleyip, bu Görsel Sanat dallarını, “özgür olmayan sanatlar” diye horlayıp, küçümser, bunları sanat saymaz.

Günümüzde de bu ayrımın; “teknik-teknolojik tasarımlar, pür olmayan sanatlar, makina sanatları, teknik ürünler” diye adlandırılıp, “tasarım sanat değildir, tasarım işlevsel eşyadır, estetik nesne değildir” gibi nitelendirmelerle, estetikçi, eleştirmen ve akademik elemanlarca değerlendirildiğini, bu görüşlerin plastik sanat eğitimlerine yansıtıldığını görmekteyiz.

Hiç kuşkusuz, görsel iletişimin “objesi” olan her “TASARIM”, estetik

---

* Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Görevlisi.

bir nesnedir. Çünkü o, gerçek olmayan (Doğada bulunmayan) gerçek olarak, “estetik suje” tarafından yaratılmıştır. Buna karşın, günümüz ayrımcıları, “temel ereklere” pür sanat, özgür sanat, ana-temel sanat “ayrımı” olmasına karşın, tarihsel küçümsemeyi gizleyip, “temel sanat eğitimi resim ve heykel sanatları için gereksizdir” diyerek, dolaylı olarak temel sanat eğitimi, “teknik olan tasarımların teknik eğitimidir” yaklaşımı ile; daha bulanık, heltemsi (üzeri kaygan ve sümüksü mukoza ile kaplanmış amorf yapı gibi) bir tutum sergilemektedirler.

“Oysa, resim heykel dallarında bu anlamda ve biçimde bir temel sanat eğitime ihtiyaç olmadığı açıkça ortadadır.”¹

“Üzerinde önemle durulması gereken asıl sorun; nasıl olduda, ülkemizde temel sanat eğitimi, resim-heykel dallarının öğretim programlarında yer aldı.”²

“...resim ve heykel dallarında, temel sanat eğitimi gibi farklı, özel bir öğretim programına ihtiyaç yoktur.”³

“Özellikle de mimari söz konusu olduğunda temel sanat eğitiminin... ortaya konan çalışmaların... beklenenin gerisinde ya da bütün bütün dışında olduğu açıkça farkolunmaktadır.”⁴

“Bir ressamın ve heykeltıraşın Basic Design eğitimi almasını, bu sanat dallarının ‘sanat olma’ amacı ve tekabüliyet olgusuna tamamen aykırı görülmelidir.”⁵

“Gerçek sanat olan resim ve heykelin, makina ürünleri ile kıyaslanması, fuzel sanatlar kurumlarının içinde bir arada ve ortak eğitim (Basic Dzayn) içinde düşünülmesi imkansızdır.”⁶

- 1 ÇEKİL, Cengiz. Sanat Eğitimi ve Temel Sanat Eğitimi. Hacettepe Üniv. Yay. 10.1989. Shf.23.
- 2 ÇEKİL, Cengiz. Age. Shf.20.
- 3 ÇEKİL, Cengiz. Age. Shf.27.
- 4 ÖZER, Bülent. Yorumlar, Resim-Heykel-Mimarlık.Mimar Sinan Üniv.Yay. 1986. Shf.180.
- 5 HAKANER, Hamit. Görsel Sanat Çıkmazı. Yayınlanmamış master tezi. 1989. Shf.33.

Temel Sanat Eğitiminin gerekliliği-gereksizliğinden ziyade, resim-heykel ayrımının özellikle yapıldığı, bu sanat dallarının “çok özel, gerçek sanat, saf sanat” olarak kabulünün temel erek olduğu görölmektedir. Gereksiz olan Temel Sanat Eğitiminin “alternatifinin” ne olduğu, “kadim” usta-çırak ve de akademik olarak yüzyıllardır uygulanan “taklit-kopyalama” eğitim yapısının nasıl aşıldığı veya geliştirildiği konularının asla cevabı yoktur. Acaba bu pür sanat olmanın gizi, kaynağı bilinmeyen, doğuştan bazı insanlarda bulunan yetenek ya da dışı-doğurgan ilham perilerinin büyüsel gücü olmasın?

Karşı çıkışların temelinde “bütün ereği sanat olma” olan sanat ile, “endüstri tasarımları, işlevsel eşya tasarımları, teknik ve medyatik tasarımlar” diye küçümsenen “üretme çabası” arasında “ayrım güdme” kaygısı vardır.

“Bauhaus’taki içeriğiyle (ki ideal olandır) Temel Sanat Eğitimi olduğu gibi alınıp, bir güzel sanatlar fakültesinin resim-heykel bölümü öğretim programlarına, birinci yıla konulduğunda, bu öğretiminin hangi teknik eğitimin ön koşulu, hazırlık çalışması olacaktır? Bu durumda resim, heykel öğretim ve eğitimin “hazırlık öğretimi” yine resim, heykel eğitimi olmayacak mıdır? Bu saptamadan yola çıkarak, güzel sanatlar fakültelerinin “TEMEL SANATLARI”(altını ben çizdim) olan resim ve heykel dallarının öğretim programlarına, temel sanat eğitimi gibi bir sıkıştırılmış plastik sanatlar öğretiminin konulmasına ihtiyaç olmadığı, rahatlıkla söylenebilir.”⁷

İşte, tarihsel olan, sanayi devrimi sonrasında netce ifadelenen, şimdilerde gizlenen “kadim yanığı” dışavuruluyor. Güzel sanatların “temel dalları” resim ve heykel sanatlarıdır... Temel, ana, saf, pür sanat dalları ayrımının altında, Eflatun’u, Kant’ı, ideologları görmek mümkündür. Hiç “hakiki”, üstün, tanrısal sanatlara, teknik bir eğitim (!) olan Temel Sanat Eğitimi gerekir mi?

Eğer “teknik sanat ve o’nun teknik eğitimi” diye kendinizi kurgular,

6 .BACON, Frank. Eistetic Man. USA. 1979. Sfh.55.

7 ÇEKİL, Cengiz. Age. Shf.20.

koşullandırırmanız, düz mantığın-aklın çıkmaz kuyularındaki “saptamalarla”, yanlış üzerine yanlışya düşersiniz.

Şimdi, bu yaklaşımları irdeliyerek, Temel Sanat Eğitiminin gerekliliğini, ayrımların yanlışlarıyla, göze batırabiliriz.

Temel Sanat Eğitimi, gerçekten “teknik” bir eğitim midir? Ya da ne demek teknik eğitim? Ayrıca ne demek “Temel Sanat Dalları?” Ve de ne demek “sıkıştırılmış plastik sanat öğretimi?”

Öncelikle, Mimarlık, İçmimarlık, Grafik (fotoğrafi ve animasyon da dahil), Tekstil, Seramik, Endüstri Tasarımlarının “komple” (bütünü-tamamı) teknik eğitim ve öğretim değildir. Görsel Sanatların tüm eğitim sürecinde; teknik ve teknolojinin yapımı, sistem üretimi, onarımı, icadı, kurulması, geliştirilmesi gibi, mühendislik veya teknikerlik kapsamına giren bir eğitim ve öğretim yer almamaktadır. (Hiç kuşkusuz mühendislik dallarında da temel sanat eğitiminin gerekliliği, çağdaş bir sorunumuz olarak arşımızda durmaktadır.) Görsel Sanatların öğretim ve eğitimi, teknik ve teknolojik araç ve donatılarının kullanımı ve onların çalışma ritmiyle üretilen “değer-nesnelerinin” anlam, işlev, biçim yapılaşması ile ilgilidir. Bu ise, teknik ve teknolojinin bilinmesi, kullanımı ve denetlenmesi demektir. Teknik ve teknolojinin olanaklarını, kapasitelerini, sınırlılıklarını ve zorlamalarını bilmeden, ne kullanabilirsiniz, ne de onlara egemen olabilirsiniz. Görsel Sanatların genel eğitim, öğretimin yapılaşması bu iken, Temel Sanat eğitimi teknik eğitim veya teknik eğitimin “ÖN KOŞULU” olarak tanımlamak, konuyla çok uzaktan ve yüzeysel olarak ilgilenmenin bir kanıtıdır. Çünkü, tüm Görsel Sanatlar eğitimi, teknik-teknolojik araçların, yöntemlerin, donatıların kullanımı ile birlikte, artistik yeti, meleke ve yeteneklerin yetkinleştirilmesi, yaratıcılığın pekiştirilmesi, sanatçının “kendisi” olan bireyselliğinin üretilmesi, modern tekniğin estetik yaşamla bütünleştirilmesi, tekillik ve toplumsallığın yansıması olan “estetik değer ve olgularla”, metaların insanileştirilip “tinselleştirilmesi” ereğini amaçlayan öğretim sürecidir.

Temel Sanat Eğitimi ise; içerik, kapsam, hedef, program olarak, daha çok artistik yeteneklerin geliştirilmesi, yaratıcı kişiliğin örgütlenmesi, duyumların hem sistem, hem de işleyiş olarak zenginleştirilip duyarlılığın yükseltilmesi, görsel bilinç ve düşüncenin kazandırılması, kalıp-değer paradigmalarının yıkılıp, yaratma çılgınlığının-cesaretinin kazandırılması bileşimlerini içermektedir. Bu öğretim süreci, “teknik” bir öğretim midir?

Kaldı ki, Görsel Sanatlarda (Plastik Sanatlar da deniliyor) ne “ana” ne “baba” sanatlar diye bir ayırım yoktur. Hele “Türkiye’de resim ve heykelin geçmişi yoktur” diye “ahkam kesici” saptamalarla, “Tekabüliyet” olgusu arayıp, bu sanatları “TEMEL SANATLAR” saymak, metafizik bir hafiliktir. Çünkü, tüm Görsel Sanatlar, insanı, dünyayı, iç benimizi görsel yoldan algılama, kavrama, özümseme, geliştirip-değiştirme çabasını içerir.

İnsan emeği sonucunda örgütlenmiş bir nesne, hiçbir zaman için “doğal obje” değildir. O bir bilgi ürünüdür. Doğadan farklı herhangi bir nesne üretmek, daima “BİLGİ VE TEKNİĞİ” zorunlu kılar. İnsan, teknik (araç-gereç ve metodlar) kullanan canlıdır. Günümüzde üretilen her nesne, “bilgi nesnesi” olarak, bir “pazar değerine” sahip “metadır”. Her meta da, üstündeki teknik, bilgi ve emek yoğunlaşması olarak üretilmiştir. Dolayısıyla, mülkiyet biçimi ne olursa olsun, bilgi nesnesi olarak meta, “toplumsal bir değer” ve çizgisi ne olursa olsun “işlevi” olarak da somut bir gerçekliktir.

Acaba, “temel-ana sanatlar”(!), bilgi, emek ve teknikten yoksun mudur? Hayır, asla... Resim ve heykel geçmiş dönemlerde de yoğun teknik bilgi, donatı ve emeğe gereksinim duymuştur. Malzeme bilgisi, kimya özellikle boya kimyası, metal-taş işleme teknikleri, döküm teknolojisi, teknik resim bilgisi, statik ve sütrüktür bilgisi bu sanatlar için gereklidir.

Günümüzde ise; hazır eşyadan, elektronik cihaz ve avadanlıklara kadar, eskizlerin bilgisayarlara yüklenip, tasarımların çeşitlendirilmesine, hızlandırılmasına değin, teknik ve teknoloji ile resim ve heykel iç içe geçmiştir. “Asarı antika” beyinlerin bunu görmemesi, yok sayması, varolan gerçeği değiştirmez. İlkel teknik ve donatılarda ısrarlılık, kaçınılmaz

yeknesaklık ve tekrarlılık doğurur. Resim ve heykelin süper teknoloji ile bütünleşmesini düşünmemek, başı kuma gömmekdir.

Görüldüğü üzere, tüm görsel sanatların, teknik ve teknolojik donatılara gereksinimi vardır, ama bu onların öğretiminin, mühendislik gibi teknik bir öğretim olduğunu içermemektedir.

Mimarlık, İçmimarlık, Tekstil, Grafik, Seramik gibi Görsel Sanat dallarının, günlük yaşamda kullanılabilen “işlevsel mekan ve endüstri eşyası, işlevsel makina ürünleri” üretmesi mi; ana, temel, pür, gerçek sanat “ayrımını” gerekli kılıyor? Ya da “işlevsel mekan, eşya, endüstri tasarımı” ne demek? (Kuşkusuz, sanat eseri, estetik nesne yerine tasarım kavramının küçümseme için kullanıldığını biliyoruz ama biz tasarımı daima, görsel iletişimin “estetik nesnesi” anlamında kullanıyoruz.) Acaba, çoğaltılmanın, üretimin “makinalarla” yapılması mı, resim-heykeli diğer dallardan ayırıyor?

Kant, “tek” olanın “estetik nesne” olduğunu kabul eder. Bir anlamda tek olmak, estetik olmanın ön-koşuludur. Çokluk ise, “tüketilebilmenin” gerek-değeridir. Çünkü, seri üretilen makina ürünleri, tüketilen “MAL”dır.

Şimdi resim ve heykel; hem teknik-teknolojik araçlara, donatı ve teknik bilgiye yoğun gereksinimi olan, Görsel Sanat dallarıdır. Üretimleri ise; doğada varolmayan, bilgi-teknik-emek yoğunlaşması olan bir nesnedir. Ama, o herhangi bir nesne değil, estetik değer, öge ve kurlaların egemenliğinde, estetik nesnedir.

İster ismarlama, ister bir finans kurumunun ya da galerinin “kapatması” olsun, ister sergi yoluyla sunulsun, onu gerçek olmayan gerçek yapan “değerleri” ile, resim ve heykelin de daima bir pazar fiatı vardır. Salt kendisi için “nesne üretmek, görsel iletişime mesaj taşıyıcıyı sokmamak; kendi kendini üretmek olarak, “güdüsel ve hayvansal” olan bir eylemliliktir. Toplumsallığın tekilliği olan, hiçbir ben’de böyle bir eylemlilik düşünülemez. Dolayısıyla, resim ve heykelin hem görsel iletişimin nesnesi

olduklarından, hem estetik değerlere üretildiklerinden, hem de yaratıcı emek ürünü olduklarından, daima bir pazarları ve fiatları vardır. Çünkü onlar, piyasa değerleri taşıyan, insan ürünü, “emek nesnesidirler”. Herhangi bir emek nesnesinin “TEKLİĞİ” veya “ÇOKLUĞU”, o nesneyi örgütliyen değerlerden salt “fiat değerini” belirlemede etkin olur. Yani “tek olan estetikdir” çıkarsaması, bön-göründen başka bir şey değildir. Nesnelerin estetik değerlerini; azlık-çokluk, makinada üretilmesi, seri üretilmesi asla belirlemez. Çoğaltılabilirlik, nesnenin pahalı ya da ucuzluğunu etkiler.

İşlevsel (fonksiyonel) eşya ya da doğrudan işlevsellik mi, ana-temel sanat ayrımını gerekli kılıyor? Veya, resim ve heykelin “işlevselliği” yok mu? Başka bir deyişle, “pür olan ve tek ürün veren sanatları” tüketilme işlevselliği yok mu?

Gerçekten, Mimarlık-içmimarlık, Tekstil, Grafik, Çizgi film, Özgün Baskı, İllüstrasyon Resim ürünlerinin, kullanılabilirlik değerleri vardır, tüketimde, sermaye-kâr-pazar olarak yer alır. Acaba, resim-heykel dışındaki sanat dallarının ürünleri, tüketilip-yok mu oluyorlar? Ya da zamana dayanıyorlar mı?

Hiç kuşkusuz, insanoğlunun tüm görsel sanatlarla ilgili, evrensel çizgideki “estetik nesnelere”, asla tüketilememişlerdir. Tüm endüstri ve mekan tasarımlarından, fotoğrafı ve seramik ürünlerine kadar, insanoğlu görsel estetik nesnelere, yücelmiş ve evrenselliğe ulaşmış “orjinallerini” kesinlikle “muhafaza” etmekte, çoğuda ilk günkü fiat değerlerinden çok büyük bir fiat değeriyle, varlıklarını sürdürmektedir. Yani, “tüketilme işlevi”, görsel estetik nesnenin “YOKEDİLMESİNİ” belirleyen bir değer değildir. Tüketim amaçlı, ya da işlevsel olarak hizmet ve yararlılık değeri olan bir nesne, eğer “estetik değerlere” sahip ise, tüketilemez, aksine sanatsal yaşam tavrındaki iletişimin alıcılarınca, “hasislikce” saklanır. O halde, işlevselliğin doğrudan tüketim hedefli olması, bir nesnenin estetik değerlerle örgütlenip-örgütlenemeyeceğini belirleyen bir faktör değildir.

“Meta, herşeyden önce, üstündeki emek yoğunluğu ile doğal

objelerden farklıdır. Güzelliğin değer ve kural yapılaşmasını taşıyor ise, çok daha farklı nitelikte bir nesnedir".⁸ Bu farklılık, o nesneyi, bilgi nesnesi olmaktan çıkarır, estetik kılar.

Çünkü: "Bir yaratıcı ürün (meta bile olsa) kişiye uzlaşma duygusu, çatışkı ve çelişkileri (varolan uyumsuzlukları) estetik ve uyumlu biçimde çözmüş olma duygusunu vermelidir. Sözelimi sanatsal bir tasarım, biçim ve uzam gerilimlerini farklı ve yeni olarak düzene sokar, dengeler ve bunu yaparken de alıcıya bir yüzleşme, doyum duygusu verip, onun içsel gerilimlerini yatıştırır."⁹ Bu da, özgün bir yaratıcılık sonunda, estetik nesneyi üretmekle becerilir. Yani, üretim hedefi ne olursa olsun, güzel değer ve öğelerine sahip bir nesne, kar, pazar, fiat, tüketim işlevsellikleri gibi ekonomik ve teknik değerlerini aşmış, meta değerlerine, anlam ve sanat değerleri egemen olmuş bir nesne gerçekliğine dönüşmüştür.

Estetik nesnenin, anlam ve güzellik değerlerini ne tek'lik, ne teknik, ne makinaların ritmi ve sınırlamaları, ne tüketim işlevsillikleri, ne de ekonomik yapılaşması belirlemez. Çünkü güzel değerini yaratan bireydir. Bir nesne, tekniği, üretim hedefi, ederi ne olursa olsun, "yaratıcı emek" sonucunda "varedilmiş" ise ister meta, ister tasarım, ister tablo olsun, görsel estetik iletişimdeki etki gücüne göre, varlığını kaçınılmaz olarak korur. Çünkü, toplumsal yansımanın tekiliği olan sanatçının, yaratıcı emeği sonucunda gerçek olmuştur.

"Sanat özgürlükten, teknik ürün ise zorunlulukdan doğmuştur. Makina çağının ortaya koyduğu ürünlere, sanat gözüyle bakmamza, makina sanatının sonsuz olanaklarını kavramamıza engel olan şey sanatla süsü karıştırmamızdır."¹⁰

Resim, heykel sanattır, çünkü özünde özgürlük vardır, diğer dallar ise makinaların esaretinde üretilen tasarımlardır! Sanatın "özgürlükten" doğduğunu söylemek, lirik-şiirimsi bir "HOŞ" iddiadır. Bu "gaf"ı bir tarafa

8 SAMUEL, Mark. Creative Man of in Art. New York. 1964. Shf.19.

9 GOUGH, Harrison. Identifying the Creative Man. 1964. Jor.Val.4.Shf.5.

10 ERSOY, Ayla. Sanat Kavramlarına Giriş. 1983.IST.

birakalım, sınırsız özgürlük hiçbir toplum biçiminde yoktur. Hele teknik ürün(!) “zorunlulukda” doğmuştur önermesi ise; değer üreten bir yaklaşım değildir. Çünkü, bilimsel ve sanatsal yaratıcılıkların temelinde pekçok “ZORUNLULUKLAR” yatar. Ayrıca, her sanatçı, sistemlerin sınırladığı özgürlük çatışmasını yaşar ve zorunluluklar ortamında bu çatışmalarla “yaratıcılık” güdümlenir. Tüm Görsel sanatçılar, teknik zorunlulukları (özellikle de, makinaların işleyiş ritimleri ve kapasitelerinin doğurduğu sınırlılık ve zorunlulukları) “aşan”, yaratıcı emekle aşan bireyler olmak durumundadırlar. Yaratıcı emek sonunda üretilmiş nesne, artık herhangi bir nesne değil, tekniğin “denetlenmesi” ve de üstünde yaratıcıya ait değerlerin bulunması ile “tinselleşmiş”, estetik bir nesne olmuştur. Yaratıcı birey o’nun yapılaşmasına, insani olan, salt insan tarafından üretilen değerleri yükliyerek, o’nu “değer nesnesi” olarak yaratmıştır. Resim ve heykelde de yapılaşma ve üretim “aynıdır”.

Tasarım, süsü aşamadığından dolayı “süslü eşyadır”, tanım ve göndermesi, oldukça ucuz yargıdır. Çünkü, eğer “teknik ürün”, süs’ü aşıyor ise, o ne olur? Eğer, teknik ürün estetik değer, öge ve kuralların egemenliğinde, işlev ve anlam çözümü olarak, yaratıcı bir eylemle varedilmişse, o “SÜSLÜ EŞYA” değil, estetik nesneye dönüşmüş bir “gerçekliktir”. (Kaba, adi, hantal, makina sınırlarında paketlenmiş, anlam-çerik hiçliği olan, salt pazar ve rekabet ve tüketim ereğiyle üretilmiş “metaların” piyasalardaki varlığı, estetik nesne gerçekliğinin varoluşunu ortadan kaldırmaz, aksine onu “zorlar”.

Resim-heykel dahil, tüm Görsel Sanat ürünleri (tek olması, çok olması, teknolojik yoğunluk içinde olması gerçeği değiştirmez) özünde, doğal olmayan gerçek olarak, insanın ürettiği emek-değer nesnesi olarak daima “metadırlar”. Ama, estetik değer, olgu ve igelerin egemenliğinde örgütlendiğinden, “estetik bir nesne” olan metadırlar.” Her tasarım bir metadır. o, insanın kendini koruması, üretmesi, tanınması, kavrayıp geliştirmesini sağlayan nesnedir. O, güzelliğin değer ve elemanları ile biçimlenip varolmuş, bireysel bir yaratışla örgütlenip-düzenlenmiş ve meta niteliğini aşmış, estetik objeye ulaşmış, tasarımsal bir gerçekliktir.”¹¹

Sonuç olarak, resim-heykelde “temel sanat eğitiminin gereksizliğini” savunmak, özde bu sanatları “temel-ana-tanrısal sanatlar” olarak görme hastalığından, sakatlığından kaynaklanmaktadır. Anlattığımız noktalarda, görsel dünyanın gerçekleri; iddiaları ve gereksizliği doğrulamamaktadır.

Kendi, kölecilik düzeni içinde Eflatun, Sanayi Devrimi sonrası “meta-pazar-rekabet” kaosunda Kant, hoş görülebilir. Ama, özel mülkiyete, sosyalist toplumsal mülkiyete karşın, metaları estetik nesnelere dönüştürmeyi başaran günümüz “yaratıcılık” ortamında, halâ ana-temel-pür sanat ayrımları; görsel algı, düşünce, bilinç gücü ve evrensel biliş-buluş-yaratıcılık niteliklerini anlıyamama “platonikliğidir”.

Temel Sanat Eğitim ve öğretimi, asla ve asla “sıkıştırılmış plastik sanatlar öğretimi” değildir. O öğretim ve eğitim, Görsel Sanatlarda yaratıcı bireyin örgütlenip, yetiştirilmesini hedeflemiş, kısa sürede de evrensel boyutlara ulaşmış bir öğretimdir. Varolanı, doğal olanı, güzel biçiminde “yeniden” üretecek “yaratıcı emeğin”, temel eğitimi, sanatsal eğitimidir. O, teknik bir eğitim asla değildir. Ama, çağdaş, süper teknolojinin bilinip-kullanılmasını, denetlenmesini, estetik platformda sınırlarının zorlanmasını gerçekleştirecek yaratıcı bireylerin, temel artistik ve sanatsal eğitimidir. Resim ve heykelde de, yaratıcı bireylerin yetiştirilmesini, “tüm boyutları” ile kapsar. Eğer, Temel Sanat Öğretimini, öğelerin ve kuralların anlatımı ve uygulattırılması olarak biliyor ve görüyor iseniz; “cahillik de bir bilgi seviyesidir, kabuklaşmamışsa” dinlenilebilir.

“Fonksiyonel, güzel, biricik, özgün görsel sanat nesnesi üretmenin tek ve en evrensel eğitimi Basic Design (Temel Sanat Eğitimi); hem yaratıcı ben’i üretir, hem de insanlar arasındaki ortak estetik dili yaratır.”¹²

Taklid ve kopyalamaya dayanan, kadim resim ve heykel öğretimlerinde, yaratıcı sanatçıyı yetiştirme olanakları, verimlilikleri çok çok dar, sığ ve azdır. Çünkü, varolanları “yineleme”, yaratıcı dinamiklerin

12 HOGDEN, L.F. Basic Design. Texas unv. 1964, Shf.7.

körleşmesi, dumura uğraması "riskini" yüksek boyutta içinde taşır. Hele "antika" teknik ve teknolojiyle eğitim "ısrarlılığı", düşünce kanseri olan dogmatizmden başka bir şey değildir.

Ya da, "moderne olmak" için, Temel Sanat Öğretimini; Renk Bilgisi-Form, Doku-Resim Temel Eğitimi-Heykel Temel Eğitimi-Algı Psikolojisi-Çözüm Derleri, Anoloji, vb. parçalara bölüp, (kuşkusuz altında, ekonomik çıkarıcılık da var), "temel Sanat olmasında, ne olursa olsun" tutum ve uygulamaları, "ilkellikden" başka bir şey değildir.

Resim-heykel, görsel algı dışında bir iletişim nesnesi mi üretiyor? Resim-Heykel ürünleri, yaratıcı süreç dışında bir eylemle mi üretiliyor? Resim-Heykel ürünlerini oluşturan görsel ve estetik değer, öge, olgu ve kurallar, nitelik ve nicelik olarak bambaşka gerçeklikler mi? Görsel Sanat dallarını, "ana-pür-temel-saf" diye ayırmamızı sağlayan, bilinmeyen, uzaysal veya tanrısal bir estetik mi var? Yoksa, Resim-Heykel, salt "estetik olmak" için mi estetikler? Ya da, Resim ve Heykel, görsel estetik iletişimde, bilinmeyen, çok çok farklı, büyüsel, fizikötesi estetik mesaj-bildirim kaynaklarına mı sahip?

Hiç kuşkusuz, Görsel Sanat dallarını birbirinden ayıran, alansal temellenişler, teknik donatı farklılıkları, hedef kitle, hedef malzeme, işlevsel alan, anlam ortamı gibi özellikler vardır. Ama bunlardan hiç biri, herhangi bir dalı "yüceltilmesini"-ÜSTÜNLEŞMESİNİ sağlayan nitelikler değildir.

"Görsel algı, yaratıcının estetik yaşamı, seyirci-alıcının sanatsal algı ve yaşamı, görsel estetik iletişimin bildirim nesnesi, tanımlanamayan, metafizik bilinmezlikler değil; aksine insanı insan yapan, akılı, mantığı, düşünceyi denetliyen, "estetik bilinç" gerçeklikleridir. Yaratıcı ben'i organize edip-varetmenin en işlevsel, en verimli, en etkin ve sonuç alıcı yol ve yordamları, Temel Sanat Eğitim ve Öğretimidir.

"Bireysel yaşantı ve deneyimleri yaratıcılığa dönüştürmek, öğrencileri tüm ölü gelenek ve alışkanlıklardan kurtarıp, yaratma cesareti vermek..."¹³dir Basic Design.

"Bir maksada hizmet eden, yaratıcılık hassası olan işi, dizaynı

üretecek bireyi yetiştirmenin yoludur o.”¹⁴

“Basic Design, sanatsal yaratıcılığa ulaşabilecek bireyleri yetiştirmenin en akıllı, en büyüğü, en dinamik öğretim yöntemidir.”¹⁵

Kısaca, Temel Sanat Eğitiminin “gerekliliği” (tüm Görsel Sanat dallarında), kaçınılmaz bir zorunluluktur. Çünkü alternatifi yoktur. (Öğretimi, parçalıyarak uygulama denemeleri, “gerekliliği” yoketmez, aksine doğrulayıp onaylar.)

Bilgi, dışımızda varolanın ve “etkileştığımız” gerçeğin beynimizdeki izdüşümleridir. Var olan, göreceli olarak, “bizde bilgisi olandır”. Yani, dışımızdaki gerçek, ona yüklediğimiz algısal-bireysel soyutlama değerleriyle (SİMGELER-OLGULAR-İMGELER-KAVRAMLAR olarak) varolandır. Yok olanın, insanda bilgisi de yoktur. Çünkü, bilgi üreten tek canlı (doğada) insandır. Algısal bilgi, yanılısama olarak bireyseldir, subjektiftir. (Metodlaşmış, aynı şartlarda aynı sonucu veren bilgi, bilimsel bilgiye dönüşmüştür.)

Sanatçı ise, algısal bilgisini, soyutlamalarıyla “estetik bilgi” dönüşümlerine uğratarak, estetik değer, öge, olgu, anlam ve kuralları üreten “yaratıcı” bireydir. Eğer, doğada olmayan bir nesne, üzerinde yaratıcı emek, estetik bilgi yoğunlaşarak üretiliyorsa, o herhangi bir nesne değil, estetik bir nesnedir. Yani, yaratıcı emek, estetik bilgi, o nesnenin tüm değerlerine egemen olmuştur. Bu evrensel değer yaratıcılığın yetiştirmenin, hız-zaman-yoğunluk-kapsam-sayısal genişlik olarak en etkin, en biricik öğretimi, Temel Sanat Eğitim ve Öğretimidir.

Görsel sanatçı, farkındalık ve duyarlılık bilinç yapılaşmasında olan bireydir. Görsel sanatçı, algısal bilme üstünlüğü ile “denetleyici ve seçici” olandır. Görsel sanatçı, kalıp-değer paradigmalarını, geri ahlak ve mistik normları yıkıp-aşmış bireydir. Görsel sanatçı, gören, gördüğünü estetik

14 ITTEN, J. Age. Shf.6.

15 HOGDEN, L.F. Age.Shf.3.

değerlerle öğütüp-soyutlayarak, estetik bilgi üreten bireydir. Görsel sanatçı, alt-bilinc dinamiklerini bilen ve etkinleştiren sanatçı, riskleri göze alma cesaretiyle, çılgın girişçilik özellikleri ile, “yaratıcılığını” yücelten bireydir.

Esin yakalamanın gizil güçlerini, her koşulda ve ortamda “güdüleyebilen” bireydir. O, imgeleri, simgeleri, olgu ve kavramları estetiklik merkezinde sürekli olarak, kımıltılıca örgütleyen, izlenimlerini ve izdüşümlerini zengin çağrışımlarla birleştirip, bellek ve bilinç kapasite etkinliğini genişleten, seçerek izleyen, gözlemliyen, uyanıklılıkla araştıran, görünmeyenler boyutunda da analizleri gerçekleştirebilen, alma ve denetleme için “kilitlenebilen”, yaratıcı kişiliktir.

Uzatmanın gereği yoktur. Temel Sanat Eğitimi, salt görsel-estetik öğelerin (renk, form, biçim, ölçü, doku, çizgi, ışık, yön vb.), estetik değerlerin (hareket, ritim, oran, üslup, tema vb.), “EURTYM” denilen estetik düzenleme ve değerlendirme ilkelerinin (zıtlık, uygunluk, tekrar, kuram, denge, birlik, egemenlik) öğretilmesini kapsamamaktadır. Bu anlamda uygulamaların varlığı, onun “İLGI ve ETKİ” alanı genişliğinin varoluşunu, ne yok sayılma gerekçesi, ne de “gereksizliğinin” nedeni olamaz.

Özü gereği, tüm Görsel Sanat eğitimi bireyseldir. Bireyin yaratıcı güç ve potansiyellerini eğitmek, estetik düşün ve bilinci örgütlemek, estetik yaşamın yapılaşmasını temellendirme; salt öge ve kuralları öğretmekle elde edilemez. Bireyin (öğrencinin), yaşamsal kişiliğini aşip, yaratıcı kişiliğin egemenliğinde “yeniden örgütlenmesinin”, kesin ve net sonuç alıcı yolu, Temel Sanat Eğitimindedir. Yaratıcı kişiliğin yaşamı, “estetik bir yaşamdır. “Bu kültürün, bu dönüşümün, bu formasyonun, bu yeni sütrüktürel yapının temel taşlarının atıldığı eğitim-öğretim, Temel Sanat Eğitimidir. Bu niteliksel sıçramalardan, resim-heykel “muaf” değildir. Görsel Sanatlarda tanrısal, metafizik, duygusal, nostaljik ayrımlar yoktur. Yaratıcı emeği yetiştirip, en zengin, en verimli varoluşları üretmenin “en somut-en verimli” öğretisi, Temel Sanat öğretisidir.

Görölmüştür ki, bu da: görsel-estetik öge, değer ve kurallar üze-

rinde zengin ve doğru kuramsal bilgiyle estetik-kuramsal anlatımlarla, yetkinleşmeleri geliştirici eleştirici-özelleştiriyile, yoğun görüntü bombardımanıyla, görme (bütünden parçaya, parçalardan bütünsellik gerekliliğine doğru) duyumunu kullanma yeteneğini kazandırıcı ilgi-etki alanlarının zenginleştirilmesiyle, zihinsel güçleri tanıma, kavrama, özümseme becerikliliğini kazandıran çığırlaşma ve deliliklerle, estetik düşüncenin zeka, us, mantık güçlerini denetliyen yapılaşmanın boz-yap, sınama-denemelerle etkinleştirilmesini sağlayacak koşul ve donatılarla sağlanır. Arnheim'in dediği gibi; "Düşünme denilen bilme ve anlama fonksiyonları, diğer zihinsel süreçler, algının ne dışında, ne de üstünde değildir. Aksine algının en temel, en önemli öğeleridir. "Yine Amerikalı Basic Design eğitimcisi L.F.HOGDEN: "Estetik düşünce, akli, mantığı da tenetliyen yaratıcı bir düşüncedir. Zengin örüntü iletişimi, yoğun uygulama (eğitilenlerin tüm zamanlarını kapsıyacak boyutta), kötü koşullanmaları aşmanın, algı zenginliğinin, yeteneklenmenin ve estetik düşünebilmenin temel koşuludur".

Uygulama dirimliliği ve zenginliği, özgün-sergilenme hedefli orjinal üretilmesiyle değil; yoğun, tempolu, denetlenebilir hızla yapılan uygulamalarla (Haftalık 16 saatlik uygulama ile yıllık üretimin 200 ayrı çalışma sınırını aşacak hızda). verildiği ve sonuç alındığı unutulmamalıdır.

Temel Sanat Öğretimi, dikiş, nakış, süsleme, tezinat, kes-yapıştır oyunlarını içeren bir eğitim ve öğretim süreci değildir.

Amaç, işlev, kapsam, içerik ve program olarak:

Sıradan insanlardan farklılığının ve tekilliğinin bilincinde olan (kendisi olan), algılama duyarlılığı yüksek, duyu organları yeteneklendirilmiş, estetik yaratıcı süreçleri kotaran, yüksek teknik ve teknolojiyi yaratımlarında kullanıp, denetleyebilen, yapan-kuran, bilinçaltından, sezgilerinden, telepati ve düşerinden "dirimlilikle" yararlanabilen, estetik düşünüyü ve yönelişleri olan bireyleri yapılaştırmanın, sütrüktürel varoluşunu yeniden örgütlemenin temel öğretim ve eğitimi, Temel Sanat Eğitimidir. Bu eğitim ve Öğretim, tüm görsel sanat dalları için "GEREKLİDİR".